

A helyreállítás ajándéka

Lekció: Jn 21,1-14/Textus: Jn 21,15-19

2015. május 10.

Van egy vágyunk, van egy témánk, és van egy történetünk.

A vágy, amiről beszélek, nagyon erősen és nagyon mélyen ott él mindannyiunk szívében: vágyunk átélni a szeretetet, a befogadást, a jelzést arról, hogy értékesek vagyunk. Gyakran az istentiszteleten is ezt keressük: megismerni Istennek a szeretetét és ebben a szeretetben elmerülve harmóniába kerülni önmagunkkal. Nagyon mély, elementáris vágy ez minden ember életében.

Van egy témánk, ami felé jó esetben hajt minket ez a vágy; több hete foglalkozunk ezzel: önismeret és Isten-ismeret. A szeretet és elfogadás iránti nagy egyetemes emberi vágyakozás egyeseket Isten keresésére indít, vagy Isten jobb megismerésére készítet, mert tőle várják megkapni ezt a szeretetet. Mások azt remélik, egy mélyebb és igazabb önismeret révén fog a szeretet is helyére kerülni az életükben. Mi pedig úgy beszéltünk erről a témáról, hogy a kettő összetartozik: mert igazi énünket nem akkor találjuk meg, amikor keressük, hanem amikor Istent keressük – Istent pedig csak úgy kereshetjük igazán, hogy szembenézünk azzal, kik vagyunk valójában. Az Isten- és önismeret pedig nem másért van, mint hogy átfomálódjunk és más emberré legyünk.

S harmadszor van egy történetünk: Péter története Jézussal- a Biblia nagy történetében egy kisebb történet. Összefügg ez a három dolog: Péter ebben a nagyon személyes történetben találkozik azzal a szeretettel, amelyre minden ember vágyik, és ezáltal a találkozás által formálódik át és lesz más emberré. Megismeri Istent és megismeri önmagát.

A történet, amely előttünk van János evangéliumában, azzal kezdődik, hogy Jézus elhívja Pétert és a többi tanítványt, hogy kövessék őt. Ebben az elhívásban – később látni fogjuk ennek a jelentőségét - Simon, Jóna fia, (ez volt Péter eredeti neve), egy új nevet kap: arámul Kéfás, görögül Péter, magyarul Kőszikla. Aztán láttuk múlt vasárnap a történet későbbi szakaszában, hogy Jézus az elárulása éjszakáján arról beszél a tanítványoknak, hogy neki meg kell halnia. Egészen pontosan azt mondja, el kell mennie, és Péterhez fordulva: „ahova én megyek, oda most nem követhetsz engem, de később majd követni fogsz.” Péter nem érti Jézus szavait, de fogadkozik: „Uram, követlek, bárhova mész, az életemet adom érted!” Jézus visszakérdez: „az életedet adod értem? Mire megszólal a kakas, addigra háromszor megtagadsz engem.” És láttuk azt is, hogy eljött az idő néhány órával később, amikor Péter valóban, nyilvánosan, három alkalommal is megtagadja Jézust. Ebben az árulásban pedig összetörik a szíve, az élete.

Múlt vasárnap arról beszéltünk, hogy ebben a vágyban, hogy megismerjük Isten szeretetét; ebben a témában, hogy mit jelent megismerni Istent és önmagunkat, és ezáltal más emberré lenni, elengedhetetlen mindaz, ami Péterrel az első részben történt. Most így mondom: elengedhetetlen, hogy összetörjön az életünk. Mert Péter történetében valamiképpen ott rejlik mindannyiunk életének a története. Szükséges az összetörés, mert csak ezen keresztül ismerjük meg, hogy valójában kik vagyunk, és ezen keresztül kezd el felragyogni, hogy valójában kicsoda Jézus, kicsoda Isten.

Ma a folytatásról beszélünk, a második lépésről. Mert ha Isten töri össze az életünket, akkor nem maradunk meg ezen a ponton összetörve. Nem az a jó hír, nem az a keresztyén örömhír, hogy össze-

törünk, csalódunk önmagunkban, és utána megsemmisülve, valamiféle végletes és végső büntudatban, önutálatban, nyomorúságban zajlik az életünk. Nem: az összetöretés után a helyreállítás ajándéka következik. Megismerjük Isten értünk lehajló, felemelő, méltóságot, tartást adó, helyreállító szeretetét és hatalmát.

Ma tehát közös történetünk második részéről, a helyreállítás ajándékáról fogunk beszélni. Először a helyreállítás módjáról, másodszor a helyreállítás kiterjedéséről, és harmadszor ennek az isteni szeretetben való helyreállításnak a következményeiről.

1. A helyreállítás módja

Itt vagyunk tehát ezen a reggelen a felolvasott történetben, amikor Jézus feltámadása után megjelenik a tanítványok között, elkölt velük egy reggelit a parton, majd elkezd beszélgetni Péterrel. Tudjuk, hogy szükséges ez a személyes megszólítás. Mint ahogy Péter is, Jézus is, a körülöttük lévő tanítványok is mindannyian tudták és érezték ennek a feszültségét: valaminek itt még történnie kell. Hiszen valami megoldatlan, feloldatlan, elvarratlan szál még húzódik ebben a történetben.

Jézus oldaláról minden teljes és befejezett. Őt, az Isten Fiát elfogták, elítélték, keresztre feszítették; a harmadik napon feltámadott, legyőzte a halált, több alkalommal megjelent a tanítványok között, mint az Élet Fejedelme. Persze, még előtte áll, hogy a mennybe megy, és onnan majd egyszer visszajön – de a történetnek ezen a pontján is tudjuk, hogy Jézus útja teljes, tökéletes, kerek egész, hiánytalan.

De Péter története, és vele együtt a te történeted, az én történetem, a körülötte állók története nem az: nem teljes, nem egész, nem befejezett, nem megoldott. Mert mi van Péterrel? Mi lesz a továbbiakban avval, aki megtagadta Jézust, aki nem tudott vele menni, mellette kitartani; aki árulóvá lett, és emiatt önmagában mélységesen csalódott és az élete összetört ezen a ponton? Még a hétköznapi történések is a teljes rendezetlenséget tükrözik ezen a reggelen. Péter azt mondja: elmegyek halászni – de még ez sem megy, nem fog semmit. Nincs öröm. Nincs reménység. Ez nem a feltámadt Jézus erejéből táplált, jelenlétének az örömében való életnek a reggele. Csak hatalmas űr van, rendezetlenség, az egész életre kiterjedő üres értelmetlenség, befejezetlenség. Péter egyáltalán nincs a helyén, vele még valaminek történnie kell. El kell varrni a szálakat. Le kell zárni ezt a bizonytalanságot.

Itt állnak egymással szemben a történetek után, Jézus és Péter. Érezzük a helyzet roppant feszültségét, amit hosszan nem lehet elhordozni. Valamilyen feloldásnak születnie kell. A megtagadás, az összetörés nem maradhat úgy, ahogy volt. Vagy azt mondja Jézus: „Péter, vége! Egyszer s mindenkorra.” Vagy pedig valami másnak kell elhangoznia. - Mi történik hát? Hogyan jelenik meg ebben a feszültségben Isten szeretete, Jézus szeretete?

Három kérdés hangzik el: „Simon, Jóna fia, jobban szeretsz-e engem, mint ezek?” „Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem?” Majd újra: „Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem?” És ugye érezzük, hogy ezek nem ártatlan kérdések? Hadd mondjam így: ennél fájdalmasabban odaszegezni kérdéseket valakinek, mint ahogyan itt Jézus teszi, nem lehet. Minden egyes mondatával, minden egyes szavával egyre mélyebben lép be Péter keserű és terhelt múltjába. Emlékezteti, szembesíti. Mindjárt a megszólítással is: „Simon, Jóna fia” – az eredeti nevén szólítja. Mikor elhívta őt a követésére, új nevet adott neki. Új név, új identitás, új élet Jézussal: „Péter vagy, Kéfás, kőszikla.” Hol van ez már? Megtagadta! Lehet ő még kőszikla? Lehet ő még Péter? Most nem így szólítja. Visszamegy oda, ahol kezdődött a közös

történetük: „Simon, Jóna fia!” Ha valami itt lesz még, az az elejéről indul. A régi névvel, a régi étellel, mert megtagadta Jézust. És Péter ezt tudja. Majd a fájdalmas megszólítás után egy fájdalmasan szembesítő kérdés: „jobban szeretsz-e engem, mint a többi tanítvány?” – Hiszen azt mondta azon az éjszakán, amikor Jézus előre jelezte az árulását: „ha mindenki elárul, én akkor sem!” Én különb vagyok a többinél. (Tetten éred-e önmagadat ezen a ponton? Jobban akarsz kijönni helyzetekből, mint mások, végül te leszel árulóvá. És hangzik a fájdalmas rákérdezés: jobban szeretsz-e hát? Mennyire fáj ez!) De Jézus még ezen a ponton sem áll meg. Harmadszor is megkérdezi ugyanazt: „Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem?” Azt olvassuk: „Péter elszomorodott, hogy harmadszor is megkérdezte tőle.” De tudjuk, miért történt ez így. Három tagadás – három kérdés. Milyen finoman, de milyen fájdalmasan emlékezteti Jézus Pétert!

Ez a történet a helyreállítás története. Ebben a fájdalmas beavatkozásban Jézus helyreállító szeretete munkálkodik – és lásd meg, hogy a te életedben és az én életemben ez ugyanígy történik. Amikor Jézus elkezd beszélni velünk, akik a múltunk, kudarcaink, elrontott dolgaink, vétkeink, összetöretésünk foglyaiként vagyunk jelen, ő minket is szembesít. Elkezd velünk a valóságról beszélni, kertelés nélkül, őszintén, fájdalmasan – ugyanakkor hihetetlen gyöngédséggel, tapintattal, szelídséggel. Ebben a fájdalmas operációban a szeretet operál. Jézus gyógyít.

Nagyon nagy kérdés, mi történik ezután. Mi Péter válasza? Mi a te válaszod, az én válaszom, amikor Jézus elkezd szembesíteni bennünket a helyreállítás útján a múlttal? Ez döntő kérdés: milyen válasz születik? Ahhoz, hogy ezek a szembesítő szavak valóban fel tudják nyitni Péter büntől és önmegvetéssel terhelt szívét, Péternek be kell engednie ezeket a szavakat. Azt kell a szívében mondani minderre, hogy jogos, hogy igaz. Ezért mondja azt Péter: „Uram, te tudod, hogy szeretlek téged.” Uram, te tudod, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged. Értitek ebben az elfogadást, a megadást? Nem azt mondja, hogy „igen, Uram, még mindig állítom, hogy azért egy kicsit jobban szeretlek, mint mások, hiszen én legalább elmentem a főpap udvarába, ahol ez a megtagadás történt. A többiek nem jöttek el odáig, tehát ők nem kerültek olyan helyzetbe, hogy megtagadhattak volna olyan nyilvánosan, ahogy én megtagadtalak téged. Mérlegeld, kérlek, a körülményeket!” De nem mondja azt sem: „Uram, mit mondhatnék? Tényleg nem tudtalak eléggé szeretni téged. Elárultalak. Ne is beszélj velem! Felejts el engem! Tudod, hogy milyen alávaló vagyok.” Érted, mennyi evangélium, mennyi örömhír van ebben, hogy „Uram, te mindent tudsz. És te tudod, hogy szeretlek téged.”? - Te akkor is a szívembe láttál, amikor előre megmondtad, hogy mi fog történni – és az történt. Most is a szívembe látsz, tudod, mi van a szívemben. Jobban tudod, igazabban tudod, valóságosabban ismersz, mint én magamat. Ezért: „Uram, te tudod, hogy én szeretlek téged.” Ez már nem az ő ereje, nem Péter tüze, nem az a felszínes önismeret, hogy én mindenre képes vagyok érted. Ez már a valóság. Úgy ismeri magát, ahogy Jézus ismeri őt. Mert akit megismert Jézus, az megismeri magát. A bűnbánó embernek mindig ez a vallomása: „Szeretlek, Uram, bocsáss meg!” – még ha ezt itt így nem is mondja ki Péter, de a viselkedése, a csendes válasza ezt jelenti. Szeretlek, és nincs több. Nincs magyarázat, nincs körülményekből való mentegetőzés, és nincs rettegés sem. Nem érzem magam beszorítva, nem azért adok igazat, mert félek a következményektől - az hamis bűnbánat. Az igaz bűnbánat mindig ebben a szeretetben születő válasz: „Uram, neked van igazad, ismersz, és én szeretlek téged.” Ez a helyreállítás módja, ahogy ez elindul, ahogy ez a szeretet beárad az ember életébe.

Azzal kezdtem: mindannyiunk szívében ott él a vágy a szeretet, az elfogadás iránt. Mit teszünk ennek az eléréséért? Harcolunk a kritikák ellen, távol tartjuk magunktól, védekezünk, akár kívülről, mások által megfogalmazottan akarna elérni bennünket, akár a saját szívünkéből, lelkiismeretünkéből fakad a

felismerés: valamit elrontottunk. A kívülről és belülről megfogalmazott intéseket is próbáljuk távol tartani magunktól. Miért? Mert nekünk elfogadás kell. Szeretet kell. De nézd meg Péter történetét: az igazi elfogadás és szeretet nem a háritásból születik. Te hol harcolsz a kritikák ellen? Hol van az, ahol félsz szembenézni a valósággal? Kivel vagy mivel hasonlítgatod össze magadat, amikor arról van szó, hogy valami nincs rendben az életedben, de te azt mondod: mégis, ha erre vagy arra nézek, még mindig egy kicsit jobban jövök ki ebből? Hol működik a szívedben az önfelmentés és az önigazolás óriási ereje, hihetetlen hatalma? Péter története arra hív bennünket, hogy akár a lelkiismeretünkön, akár egy másik ember visszajelzésén, intésén, akár egy megszólító, leleplező igen keresztül szembesít bennünket a Szentlélek valamivel – akkor ne háritsunk, ne mentegetőzzünk, hanem fogadjuk el az intést! A szembesítés ugyanis a helyreállítás eszköze, amelynek segítségével Jézus akar életünk mélyére hatolni az ő szeretetével.

2. A helyreállítás kiterjedése

A három jézusi kérdés: „szeretsz-e engem,”; a háromszori péteri vallomás: „tudod, hogy szeretlek téged” után háromszor megerősített jézusi megbízás jön: „legeltesd az én bárányaimat”, „őrizd az én juhaimat”, „legeltesd az én bárányaimat!” Mi ennek a jelentősége a helyreállítás szempontjából? Több is van. Több, mint amiről ma beszélni lehet.

A legfontosabb talán, amit így tudok megfogalmazni: ez a totálisan kudarcot vallott ember nem marad másodrangú Jézus szemében. Nem azt mondja Jézus: „jó, rendben, Péter, megbocsátottam, most mehatsz.” Vagy: „rendben, megbocsátottam, de azért lássuk be: arra alkalmatlan vagy, hogy nekem szolgálj.” Mi valószínűleg ilyeneket mondanánk – legjobb esetben. Megbocsátunk, de még egyszer nem bízunk rá semmit, nem bízunk meg benne. Ez beszél persze arról is, mennyire valóságos a megbocsátásunk. Jézus azt mondja Péternek a háromszor megerősített elhívással: „bízom benned. Alkalmas vagy. Most, hogy összetörtél és helyreállítottatál, most már alkalmassá lettél. Feladatod van.” Sőt: az én bárányaimat bízom rád. János evangéliumában olvassuk, Jézus azt mondja: „én vagyok a jó pásztor, aki életét adja a juhaiért.” Ez megtörtént. Jézus az életét adta a juhaiért. Most pedig azokat, akikért ő az életét adta, rábízta arra, aki őt megtagadta? Micsoda bizalom! Értitek, milyen tág ez a helyreállítás? Bármilyen terhes is a múltad, nem vagy leírva. Nem vagy másodrangú. Isten megbocsát. Bízik benned.

A következő dolog, amiről egy kicsit többet szeretnék beszélni, az az, hogy mikor Jézus helyreállítja Pétert a szolgálatra, ezt a tanítványok közösségében teszi. Minden a tanítványok közösségében történt. Péter a tanítványok közösségében fogadkozott és mondta azt, hogy „én bárhova elmegyek, az életemet adom érted.” Péter a tanítványok közösségében, velük együtt hallotta Jézustól, hogy „mielőtt a kakas megszólal, háromszor tagadsz meg engem.” És mindenki tudja, hogy Péter valóban megtagadta Jézust. János ott volt az udvarban, látta, mi történt. Ez egy közösségi ügy, nem Péter magánügye. És most, ebben a találkozásban lehet, hogy egy kicsit félrevonja Jézus Pétert, de a többi tanítvány is jelen van – nem teljesen négy szemközt zajlik ez a beszélgetés. A szembesítés és a szolgálati helyre történő helyreállítás tehát a többiek előtt történik. Ez egyrészt azt jelenti, hogy Jézus a tanítványi közösségbe ágyazottan állítja helyre Pétert, másrészt az egész közösséget gyógyítja ez által. Mert az egész közösségnek a kudarca, hogy egy közülünk, ráadásul éppen a vezető, megtagadta Jézust.

Nagyon fontos egészen gyakorlati módon beszélnünk erről, mint gyülekezet, a közösségünkre nézve. Azért is fontos, mert egy totálisan individualista világban élünk, amikor sokat beszélünk ugyan a kö-

zösségről, a legtöbbször fejében mégis gyakran az marad: „Isten és én”. Isten és én – mintha mindig minden csak erről szólna. Pedig az egyén kudarca, vagy az egyén döntése; engedelmissége vagy el-esése mindig kihat az egész gyülekezet életére. Ez Isten népének a valósága. Ez a gyülekezetünk való-sága. Lehetnek egyéni, emberileg érthető – ettől még persze nem helyes! - magyarázataink arra, mi-ért hozunk adott esetben olyan döntéseket, amelyek nem Isten akarata szerint valók. De legyünk tudatában annak, hogy mivel a gyülekezet közösségének része vagyunk, a döntéseink hatással vannak másokra. Ha valaki elesik, vagy megbotránkoztató dolgokat tesz, a közösséget botránkoztatja meg. Ugyanígy: amikor az egyes ember megtér, helyreáll, elfogadja Isten kegyelmét, az az egész közösség-nek az öröme és ereje lesz. Kérlek, soha ne gondold, hogy amit ezen a helyen megélsz, az csak rólad és Istentől szól! Nem azért hallgatjuk közösségben Isten ígését, mert nekem hatékonyabb sok ember-nek egyszerre beszélni, mint mindenkinek külön-külön. Nem! Ha a gyülekezetnek elkötelezett, úrvacs-sorázó tagja vagy, mindig gondold arra: a te döntésed (akár az a kérdés, hogy jársz-e vasárnap isten-tiszteletre vagy nem; hogy valamiben engedelmeskedsz-e Istennek vagy nem), az egészre hatással van. Amikor úrvacsorai közösségben körbeállunk, az pontosan erről szól: nem egyedül, hanem egy közösség részeként állok Isten előtt. Ezért van az úrvacsorának rendje, ezért vannak feltételei is – és ezek nem szubjektív feltételek. Ha csak egy mondatot akarsz elvinni ebből az ígéhirdetésből, akkor ezt vidd el: amikor kijössz úrvacsorázni egy körbe, mindig jusson eszedbe a másik ember is, mert Is-ten népe vagyunk, így együtt.

A harmadik dolog: mikor azt mondja Jézus Péternek: „legeltesd az én juhaimat!”, „őrizd az én bárá-nyaimat!” – evvel Jézus a maga munkájába vonja be őt. Azt mondja neki és nekünk ebben a hívásban: annak a munkának, amit én végzek ebben a világban, amiért meghaltam és feltámadtam – annak leszel a részese. Legeltesd, őrizd, tedd!

3. A helyreállítás következménye

Kivé lett Péter a helyreállításban? Tekintsük át újra a történetét! Átélt az összetöretést, az önmeg-vetést, az önmagában való mélységes csalódást, a teljes lelkiismeret-furdalást. Átélt a teljes kilátás-talanságot: nincs megoldás, Jézus meghalt, nem lehet rendezni vele a történeteket, nem lehet bocsá-natot kérni. (Nem tudta, bár hallotta, de a szíve mélyén nem tudta, hogy fel fog támadni!) Jézus fel-támad. Eltelik több nap még, mire sor kerül erre a harmadik megjelenésre és erre a beszélgetésre. Ekkor Péter átéli Jézus szeretetét, átéli ezt a helyreállító, szerető jézusi szót. Isten-ismeret és önisme-ret: Péter megismeri, hogy sokkal jobban szeretik, mint bármikor is érdemelné; és sokkal értékesebb – hiszen Jézus saját munkájába vonta be teljes, töretlen bizalommal -, mint bármikor is gondolta, remélte volna. És ő, aki önmagát ebben a pillanatban egészen bizonyosan abszolút nem tartaná al-kalmasnak arra, hogy ebben a munkában benne legyen, őt bízta meg Jézus mindezzel. Micsoda Isten! És micsoda érték az emberben!

S mi a válasza? Nagyon röviden: mi Péter válasza? – „Követlek.” Ami nem ment korábban, az menni fog. Jézus azt mondja: „bizony, bizony mondom néked, amikor fiatal voltál, felövezted magad, és oda mentél, ahova akartál. De ha megöregszel, kinyújtod a kezedet, más övez fel, és oda visz, ahova nem akarod.” Nekünk talán kevésbé egyértelmű ebből a mondatból, de János evangélista megjegyzése alapján Péter számára egyértelmű volt, mit jelent ez. „Ezt pedig azért mondta, hogy jelezze, milyen halállal dicsőíti majd meg őt.” Ebben a történetben Jézus azt mondta Péternek: kövess engem, most már kész vagy. Péter ezt követően még kb. 30 évig evvel élt. Úgy követte és szolgálta Jézust, hogy tudta: „amint Jézus megmondta, amikor követni akartam őt, hogy akkor még nem követhettem, és

igaza volt; amint megmondta, hogy el fogom árulni őt és én tényleg elárultam; úgy, amikor a helyreállításban megmondta, hogy avval fogom megdicsőíteni őt, hogy meghalok érte, ez is valóság lesz.” Ennek bizonyosságával követte ez az ember Jézust kb. három évtizeden át. Amikor János evangélista a négy közül időben utolsóként leírja az evangéliumát, addigra Péter mártírhála már történelem. Valóban minden úgy történt.

Miért fontos a helyreállítás következménye? Mert avval kezdtem, hogy van egy vágyunk. A közös vágy, hogy szeretve legyünk. Hogy átéljük Isten szeretetét, és a helyére kerüljön az életünk Isten szeretetében. De ez a vágyunk csak ebben a történetben értelmezhető. Mi gyakran sokkal olcsóbban, sokkal felületesebben szeretnénk ezt: eljövünk, kicsit engedjük, hogy szeressen az Isten, hogy egy kicsit jó legyen a lelkünknek. De nézzétek meg: ez a mély Isten-ismeret és önismeret, ez a mély szeretet, ez az igazi isteni kegyelem és helyreállítás oda vezeti Pétert, és oda kell vezessen minket is, hogy azt mondjuk: követlek téged. A tiéd vagyok. Bevontál a munkádba bizalommal, én pedig szolgálak téged hálával. Az egész életem a tiéd. A történet ide vezet. Csak így működik.

Egy záró kérdés: most, Péter és Jézus történetét nézve, te hol találod meg magadat ebben a történetben? Mert neked is van egy történeted, ami valahol összetalálkozik ezzel a jézusi történettel. Ha abban vagy, hogy kudarcot vallottál, vétkeztél, a bűn terhe nyom, akkor ez a történet most arra hív, hogy lásd: hol és hogyan van gyógyulás. Ha úgy vagy itt, hogy elkezdte már Jézus a szívedben a szembesítést, akkor arra hív: ne tiltakozz, ne háríts tovább, ne igazold önmagad, hanem engedd, hogy Jézus meggyőzzön a bűnről! Ha már megtörtént ez és továbbhaladtál, ha már gyógyítja szeretetével az életedet, akkor azt kell most megértened: ő megbíz, felhatalmaz, rád bízva az ügyét, hogy őt szolgálj ebben a világban! S amikor előretekintünk az életünk végére, akkor tudjuk azt, bárhogyan is lesz, Jézussal akarjuk megfutni a pályát és követni akarjuk őt.

Ámen

(Lovas András)